

Les últimes lletres

EL CANT EN L'ABSÈNCIA

Carme GUASCH,
Pràctica de vida,
Ed. Columna, Barcelona 1993.

Pràctica de Vida, tercer llibre de poemes de Carme Guasch, pren el títol d'un vers de Miquel Martí i Pol que l'encapçala. Dins la línia dels dos poemaris anteriors, s'inscriu en la lírica amorosa, però amb una característica comuna a *Amat i amic*: l'amat és absent, arrabassat per la mort. La veu poètica, doncs, se li adreça des de la vida que el record li forneix:

«Oh quin turment, quin vendaval sonor
aquesta guerra amb la mudesa teva,
camp de batalla que no coneix treva
on el record es bat amb el rancor!»

Com en la poesia de Joan Vinyoli, aquesta serveix de conjur, per mitjà del qual l'autora pot fer present, en el somni, l'ésser estimat, sense la contingència de la corporeïtat:

«...ara, immortal, de tu t'extralimites
sempre i arreu: mai més no tindràs fi».

La vida real adquireix sentit en la mesura que fa de tornaveu d'aquesta altra realitat –la del somni–, transcendida fins ocupar un lloc preeminent en la consciència. És la intuïció, a la manera de Bergson, la que fa possible l'escriptura –el diàleg– a través del mur del temps:

«...escric, tossudament, per rescatar-te
del temps que, inexorable, se t'enduu».

El sonet –única estrofa utilitzada en aquest llibre, com en els anteriors– és comparat a «una presó de fers barrots». El repte de l'autora és fer-ne, precisament, un mitjà d'alliberament. La forma és, així, receptacle afaïonador del sentit. En el dolor, en l'esforç per fer-ne signe, l'autora troba la seva via de comunicació amb l'amat absent. És llavors que el cant absolut, en paraules de Joan Vinyoli, ens arrenca del silenci, de la resignació, del pou de l'oblit. Aquest cant és fruit d'un lliurament incondicional, que ultrapassa tota mesura. «M'exalta tot i em desespera tot», exclama l'autora parafrasejant Foix.

«Visc el present crispada, amb les hores malmeses
per calfreds i patüres arrapades al pit»

ens confessava a *Amat i amic*. És el mateix cant elegíac, seqüenciat en espais temporals diferents, que ressonava també a *Trena de cendra* en forma de novel·la. És aquí on se'ns palesa la unitat de l'obra de Carme Guasch. Una mateixa itinerància amb modulacions diverses però complementàries.

Els vint-i-cinc sonets de *Pràctica de vida* constitueixen un conjunt harmònic no solament pel sentit, ni tan sols per la forma mètrica, sinó també per la manera d'expressar un mateix sentiment, amb una atenció constant a la imatge ben travada, sovint en un

crescendo semàntic, com en el darrer vers del poema «És en mi»: «Sóc la beina, l'estoig, el taüt».

El tema de la solitud en la gran ciutat és un altre dels motius recurrents en el present poemari. Però aquesta solitud no suscita una reacció angoixada sinó una quietud interior amorosida per la melangia:

«Els vidres es rendeixen a la grisor de l'alba;
la pluja ganduleja teixint serrells seus.
El cel, orfe d'estrelles, és tot de seda malva
que estripen i sargeixen les ales de les aus».

El record és utilitzat com un poal que alimenta la veu poètica. És penyora de la presència de l'amat, que ho envaeix tot enllà del temps:

«¿T'has encomanat arreu i tot et crida
o vius eternament, sense fugida,
en el fons dels meus ulls, intemporal?»

Miquel Martí i Pol, els versos del qual són citats com a capçalera del llibre i de dos poemes més, s'hi reflecteix en el compromís de doble fidelitat: a la persona objecte del sentiment i al país, al «nosaltres», bo i configurant-ne un sol motiu. Els darrers versos de *Pràctica de vida* són, en aquesta línia, una síntesi de tot el poemari:

«Amb el fil del record romanc cosida
al teu nom i a la terra on romans tu».

També l'hàbit d'esperança, capaç de remuntar «el mot adolorit», ens evoca el poeta de Roda de Ter, que enmig de la incertesa augura un esclat de vida. Aquesta esperança és, en veu de l'autora, «una ombra que no es cansa», la qual, com la cendra envers el foc, evoca les paraules i el gest de l'estimat, fent-lo rediui en el pensament i en el somni.

El cant de Carme Guasch, elegíac, és també una obstinada recerca del sentit darrer del dolor, purificador i alhora destructor. És la constant antítesi de voler i no ser encara. Un punt de partida i un punt d'arribada que tensen el camí del present:

«L'esperit, vanament, perseguint-lo s'exalta:
quan el vull més concret, més se'm torna imprecís».

Confessió i també invocació a l'amat absent, *Pràctica de vida* és una invitació a resseguir l'itinerari anímic de l'autora, el qual, lluny d'ésser un pretext és una realitat íntimament sentida. I això és el que colpeix més el lector i fa posicionar-lo prenent part activa en el discurs poètic: la lacerant sinceritat, gairebé catàrtica, d'una veu que troba en l'elegància del sonet la contenció ajustada. Lúcida i apassionada, esdevé tornaveu d'un foc interior capaç de generar els sentiments més sublims i els més antagònics, com un magma en contínua mutació:

«per sentir que viu i m'acomboia
aquella teva herència de joia,
em cal sentir, ben viu, el mal que em fas».

Com l'or purificat al gresol, el cant de Carme Guasch esdevé signe i penyora de la pervivència de l'amor sota les cendres que el colguen.

Jordi Pla